

# Теорија на промена

Водич низ системските лавиринти.

Октомври 2026 · [iti.mk](http://iti.mk)

# Нашата премиса

Трајното намалување на корупцијата бара три елементи што дејствуваат заедно:

## Докази

Прецизно знаење каде и како функционира корупцијата.

## Капацитет

Стручни и професионални луѓе во институциите и надвор од нив, кои постапуваат врз основа на тие докази.

## Кредителитет

Гласници на кои јавноста, донаторите и институциите им веруваат доволно за да ги слушнат.

Нашата работа ги поврзува сите три. Кредителитетот го градиме со доследно однесување во секојдневната работа.

## 1. проблемот

**40/100**

поени на Индексот за перцепција на корупцијата 2025

**84/182**

место меѓу земјите на истиот индекс

**89%**

од граѓаните сметаат дека корупцијата е раширена

Корупцијата во Северна Македонија и во регионот опстојува и покрај обемото антикорупциско законодавство. На Индексот за перцепција на корупцијата за 2025 година, земјата има 40 од 100 поени и е на 84. место од 182 земји, со ист резултат како претходната година.<sup>[1]</sup> Европската комисија во извештајот за 2025 година оценува дека земјата не остварила напредок во спречувањето и борбата против корупцијата, втора година по ред.<sup>[2]</sup> Според Специјалниот Евробарометар за 2025 година, 89% од граѓаните сметаат дека корупцијата е раширена, наспроти 69% во ЕУ.<sup>[3]</sup>

Пречките се во спроведувањето. Знаењето е распарчено по сектори, практичарите работат изолирано, граѓаните се повлечени, а неформалната практика ја поткопува формалната рамка за интегритет. Законодавните реформи застануваат во примената, а поединечните кривични постапки не ги менуваат навиките во системите. Граѓаните ја доживуваат корупцијата како нешто неизбежно.

## 2. Што правиме

1

### Создаваме докази што се користат.

Спроведуваме мултидисциплинарни истражувања во секторите каде штетата од корупцијата е непосредна: правосудство, здравство, образование, животна средина и медиуми.

Истражувачките прашања ги дефинираме заедно со оние што ќе ги користат наодите, за истражувањето да води кон конкретни политики.

2

**Доказите ги пренесуваме во практика преку три канали.**

Препораките за политики стигнуваат директно до законодавците и регулаторите. Обуките и менторството го градат капацитетот на обвинители, јавни службеници, млади професионалци и граѓанско општество да ги применуваат стандардите за интегритет во секојдневната работа. Кампањите и дигиталните алатки за транспарентност ја менуваат граѓанската средина во која работат институциите.

3

**Градиме регионална заедница на практичари.**

Корупцијата е прекугранична, и одговорот мора да биде таков. Ги поврзуваме македонските истражувачи и практичари со колегите од регионот и пошироко, во мрежа што трае подолго од секој поединечен проект.

4

**Ги почитуваме стандардите што ги застапуваме.**

Ова е основата на нашиот кредибилитет, опишана во делот „За нас“.

5

**Технологијата е дел од решенијата и од комуникацијата.**

Развиваме дигитални алатки што ја зајакнуваат антикорупциската практика: платформи за безбедно пријавување, прегледи што ги прават институционалните податоци разбирливи за граѓаните, и аналитички алатки што им помагаат на практичарите да препознаат обрасци низ предмети и сектори. Наодите ги пренесуваме и преку кратки видеа, интерактивни формати и дигитални приказни, за да стигнат до младите и до публиката што традиционалното застапување ретко ја допира.

## 3. Што се менува

### Краткорочно

Креаторите на политики имаат пристап до препораки за изготвување релевантни акти и прописи, прилагодени на македонскиот и регионалниот контекст. Професионалците и институциите имаат посилен стручен и етички капацитет. Граѓаните, особено младите, имаат достапни алатки преку кои ја градат својата отпорност во системот, ја разбираат корупцијата и ја пријавуваат.

### Среднорочно

Правната и институционалната рамка се менуваат врз основа на докази и добри практики. Генерација практичари за кои интегритетот е професионална норма презема позиции на одлучување. Јавниот дискурс се поместува од резигнација кон очекување отчетност.

### Долгорочно

Интегритетот е стандард во јавните институции. Корупцијата ја губи општествената легитимност. Северна Македонија и регионот градат системи на управување во кои транспарентноста е вградена во самата структура.

## 4. Претпоставки

---

Промената зависи од следниве услови:

- доказите, кога се претставени кредибилно, влијаат врз политиките;
- обуките водат кон промена во однесувањето кога ги поддржуваат мрежи на колеги и институционални стимулации;
- континуираниот граѓански притисок го менува однесувањето на институциите;
- интегритетот на ниво на организација евозможен и препознатлив за оние до кои сакаме да стигнеме;
- добро осмислената технологија го проширува практичниот досег на антикорупциската работа и досегот на нејзината порака;
- разновидните извори на финансирање и дисциплинираното управување ја одржуваат работата надвор од циклусите на поединечни проекти.

## 5. Како ќе знаеме

---

Се мериме на три нивоа: резултати (објавени истражувања, обучени професионалци, препораки за политики), исходи (усвоени политики, променета институционална практика, користени механизми за пријавување) и институционален кредибилитет, кој го оценуваме преку независна проверка, повратни информации од партнерите и составот и однесувањето на нашиот тим.

- објавуваме годишни извештаи за транспарентноста и активностите;
- ги објавуваме изворите на финансирање;
- управувањето и финансиското работење ги ставаме на периодична независна проверка.

## 6. Синџир на промената

| Ресурси                                                                                                                                                                                  | Активности                                                                                                                                                          | Резултати                                                                                                                                                                        | Исходи                                                                                                                                                                                          | Влијание                                                                               |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------|
| Мултидисциплинарни истражувачи; правна експертиза и експертиза за политики; мрежа на проверени партнери; управување засновано на личен интегритет; дигитална и комуникациска експертиза. | Истражување и анализа; изготвување политики и застапување; обуки и менторство; јавни кампањи, дигитални алатки и современи формати за млади; регионално вмрежување. | Објавени истражувања, препораки за политики, обучени професионалци, кампањи за јавна свест, функционална регионална мрежа, дигитални решенија, комуникациски производи за млади. | Политики засновани на докази; променета институционална практика; информирани и ангажирани граѓани; поголемо учество на младите во граѓанскиот живот; интегритетот како професионален стандард. | Помалку корупција и поголема доверба во институциите во Северна Македонија и регионот. |

**Принцип што ги поврзува сите нивоа:** институционалниот интегритет на ИТИ.

### Извори

1. Transparency International, Corruption Perceptions Index 2025: North Macedonia. <https://www.transparency.org/en/cpi/2025/index/mkd>
2. European Commission, North Macedonia 2025 Report. [https://enlargement.ec.europa.eu/document/download/267b368e-6b55-4a42-bb72-6395593de4da\\_en?filename=north-macedonia-report-2025.pdf](https://enlargement.ec.europa.eu/document/download/267b368e-6b55-4a42-bb72-6395593de4da_en?filename=north-macedonia-report-2025.pdf)
3. Special Eurobarometer on Corruption 2025 / European Commission, 2025 Rule of Law Report, Country Chapter North Macedonia a. [https://commission.europa.eu/document/download/ede31053-efc6-4dd0-89ed-c9224f7eeb70\\_en?filename=2025+Rule+of+Law+Report+-+Country+Chapter+North-Macedonia.pdf](https://commission.europa.eu/document/download/ede31053-efc6-4dd0-89ed-c9224f7eeb70_en?filename=2025+Rule+of+Law+Report+-+Country+Chapter+North-Macedonia.pdf)